

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. maja 1902.

Politični oddelek.

Položaj v parlamentu.

Proračunska razprava je naposled vendar končana. Bila je dolga in dolgočasna, ter je pokazala, da je v našem parlamentu poleg jako pametnih in razumnih mož tudi prav čedno število ignorantov in nevednežev. Konec proračunske debate je za Körberjevo ministrstvo vsekako lep uspeh in prepričani smo, da bi bili oficijozi ta uspeh tudi oznanjali v najbolj poetičnih ditirambah, da jim niso Čehi natočili v čaše — pelina.

Komaj je bila proračunska razprava končana, oglašil se je namreč mladočeški klub z dvema jako važnima izjavama, ki sta obudili vseobčno pozornost, ker sta pokazali, da smo z našim parlamentom danes še ravno tam, kjer smo bili lani ob tem času, da je na jesen sklenjeno premirje poteklo in da stojimo pred končno odločitvijo glede tistega kompleksa vprašanj, ki so izza razveljavljenja čeških jezikovnih naredb na dnevnem redu.

Mladočeški klub je v svoji seji dne 23. maja soglasno sklenil voditi obstrukcijo proti vsaki važnejši vladni predlogi, pred vsem proti davku na železniške vožne listke, katera predloga je že postavljena na dnevni red poslanske zbornice. Klub je zajedno izrekel, da bo obstrukcijo nadaljeval toliko časa, dokler se jezikovno vprašanje za Čeha ne vsprejemljiv način ne reši. Drugo, nič manj važno izjavo je podal načelnik mladočeškega kluba dr. Pacak pri razpravi o Breiterjevem nujnem predlogu zastran nagodbe z Ogrsko. V seji dne 23. maja je dr. Pacak izjavil, da češke stranke ne dopuste parlamentarne razprave o nagodbi z Ogrsko, dokler ni poravnana z razveljavljenjem jezikovnih naredb češkemu narodu storjena krivica.

Stališče Čehov je jasno in prav za prav ni moglo nikogar presenetiti. Češki poslanci so v zadnjih letih že opetovano, v parlamentu in zunaj parlamenta, izjavili, da bodo za njih postopanje proti nagodbi odločilni samo narodni in politični momenti in nikaki drugi oziri. Takisto so tudi že tekom lanskega leta proglasili, da se odločilna bitka v jezikovnem vprašanju ne bode bila pri proračunu, ampak pri nagodbi z Ogrsko.

To politiko je vsakdo umel. Parlamentarna rešitev budgeta je bila za vlado sicer važna, toda neizogibno potrebna ni bila. Z nagodbo je drugače. Parlamentarna rešitev nagodbe in carinskega tarifa je neizogibno potrebna, a če hoče vlada tako rešitev doseči, se mora na vsak način porazumeti s češkimi poslanci in si zagotoviti vsaj toliko, da ostanejo Čehi pasivni in da ne delajo obstrukcije.

Na to je bila, kakor rečeno, vsa javnost pripravljena in so s tem tudi računali vsi politični krogi.

Toda Čehi so že zdaj, ko visita nagodba in carinski tarif še takorekoč v zraku, storili korak, ki ga je bilo pričakovati šele za jesen. Sklenili so, kakor že omenjeno, da začne koj sedaj z obstrukcijo in da zlasti ne pripuste razprave o davku na vožne listke in o subvenciji dunavski parobrodni družbi.

Ta svoj sklep utemeljujejo s tem, da nikakor ne gre, neposredno pred koncem zasedanja naložiti prebivalstvu nov davek v znesku 17 milijonov kron na leto, zlasti ker ni jamstev, da se ta davek porabi za tiste namene, glede katerih je storila poslanska zbornica že svoje sklepe, in ker žele Čehi, da se zasedanje poslanske zbornice dne 14. junija pretrga, ter da deželni zborom priliko, začeti svoje delo.

Prepričevalno to pač ni, saj je vlada več kakor jedenkrat slovesno obljubila, da se dohodki davka na vožne listke porabijo za uredbo plač državnih diurnistov, za uredbo udovskih pokojnin in posebno še za po-

kritje odpadka, ki nastane vsled odprave državnih mitnic, a da se rečeni davek res porabi v ta namen, o tem pač ni dvomov.

Pa bodi kakorkoli. To je gotovo, da so resne politične komplikacije skoro neizogibne, ako začno češki poslanci že sedaj obstrukcijo, kakor so sklenili. Vlada je storila, kar je mogla, začela se je namreč z Mladočehi pogajati, da bi za sedaj opustili name-ravano obstrukcijo. Kakšen uspeh bodo imela ta pogajanja, ni uganiti, že zategadelj ne, ker niso znani pravi nagibi omenjenemu sklepu mladočeških poslancev.

Časnikarski shod.

II.

Splošno se povdarja, da je imel shod slovanskih časnikarjev velik moraličen pomen. Slovenci smo si s tem shodom pridobili mnogo simpatij, utrdila in poglobila se je misel vzajemnosti, slovanski časnikarji so se med seboj osebno spoznali in spoznali tudi raz-mere, v katerih živimo Slovenci itd. itd.

Mi nikakor ne podcenjujemo teh momentov in radi priznavamo, da so v tem oziru velike slavnosti posebne važnosti in koristi. Toda vse to se doseže tudi z drugimi nestrokovnimi priredbami.

Časnikarski shod je bil strokoven shod in zate-gadelj se moramo vprašati: kakšni so uspehi tega shoda za slovanske časnikarje in za slovansko časnikarstvo.

Ko smo pred shodom v dotičnem svojem članku, sodeč po vseh pripravah, izrekli bojazen, da tudi čas-nikarski shod v Ljubljani ne bo imel pozitivnih re-zultatov, kakor jih niso imeli prejšnji, smo bili radi tega v „Slovenču“ surovo napadeni, a sedaj se lahko prepriča vsakdo, da je naša bojazen bila opravičena. Za časnikarje kot take in za slovansko čas-nikarstvo ni ta shod prinesel obetanih sadov.

Priobčili smo v zadnji številki poročilo o shodu samem in navedli storjene sklepe. Kdor to poročilo in te sklepe pazljivo prečita, spozna kmalu, da nimajo pravega jedra.

Glavni, za časnikarje in časnikarstvo pomembni stvari na shodu sta bili: 1. Ustanovitev slovanske korespondenčne pisarne in 2. Organizacija slovanskih časnikarjev.

O slovanski korespondenčni pisarni se govori že več let, a mi bi stavili svojo glavo, da je tudi še v 20 letih ne bo. Ovire so denarne in politične.

Skupen, vsem slovanskim narodom služeč ko-respondenčni urad je po naši sodbi dotlej nemogoč, dokler bodo mej Srbi in mej Hrvati, mej Srbi in Bol-gari, mej Malorusi in Poljaki taka nasprotja, kakor sedaj. Vsak narod bo skušal v tem skupnem kores-pondenčnem uradu zastopati svoje interese proti in-teresom drugih narodov in takisto zopet vsaka stranka. Temu se tudi pri najboljši volji ni možno ogniti, a čim se postavi korespondenčni urad v službo jednega

naroda ali jedne stranke, ni več to, kar bi moralo biti in izgubi ves pomen.

Sicer pa je tudi denarna stran taka, da še dolgo ni upati na kak uspeh. Za ustanovitev korespondenčne pisarne, ki naj dela konkurenco c. kr. korespondenč-nemu uradu, je treba vsaj 500 000 K glavnice. Čehi, najbogatejši slovanski narod, so doslej komaj 10.000 K skupaj spravili, mej drugimi slovanskimi narodi pa se za ta projekt doslej še živa duša ni zmenila. Dr. Vergun se je izkazal kot velik porednež, ko je vprašal, kaj se je zgodilo za izvršitev v Dubrovniku storjenih sklepov.

Slovanski korespondenčni urad je za sedaj še utopija in ostane to še dolgo.

O organizaciji slovanskih časnikarjev prihodnjič.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Vlada nadaljuje svoja pogajanja z Mladočehi. Ta pogajanja imajo namen, pridobiti Mladočehi, da ne začne obstrukcijo, kakor je bil to naznanil dr. Pacak. Vlada se nadeja, da Mladočehi pridobi za to, da ne bodo delali obstrukcije. Pogajanja se nanašajo izključno na jezikovno vprašanje. Češki radikali s tem niso zadovoljni, nego zahtevajo, da morajo poslanci stopiti v boj za češko državno pravo. Tega Mladočehi seveda ne store. Nemci se drže prav previdno v ozadju, ker se češke obstrukcije po vsi pravici boje.

Zasedanje delegacij bo ta teden končano. Vsa vprašanja se bodo rešila v štirih sejah. Hitreje že res ne gre. Razprava o zunanji politiki je bila prav plitva in neznatna. Čule so se običajne fraze, sicer pa prav nič, kar bi bilo vredno, da se omeni.

Poslanska zbornica je, kakor smo že v članku ome-nili, dognala naposled proračunsko razpravo. Ostre so bile razprave o proračunu justičnega ministrstva. Minister sam ni prišel k razpravi, radi česar so ga razni govorniki kaj ostro napadali. Proračun je bil sprejet s prav majhno večino. Pri-hodnja seja bo šele v petek.

Nagodba pogajanja mej dunajsko in mej budimpeštansko vlado se vrše prav pridno. Splošno vlada mnenje, da so ta pogajanja več ali manj samo formalna in da bo Körber na višji ukaz kapituliral pred Madjari. Krona želi, da se mej Cislitvansko in mej Ogrsko obrani trgovinska in carinska skupnost, in kar želi krona, to se v naši psevdoustavni državi tudi točno zgodi.

Nadškof Stadler v Sarajevu je obelodanil izjavo, v kateri preklicuje vse, kar je bil pisal v zadevi zavoda sv. Jeronima proti avstroogrski diplomaciji in proti Madjarom. Komentara ni treba.

Italija — Te dni je bila v italijanskem parlamentu velika razprava o zunanji politiki Italije. Minister zunanjih del Prinetti se je v svojem govoru odločno izrekel v smislu trozveze.

Rusija. — Dijak Balmašov, ki je ustrelil ministra Sip-jagina, je bil obsojen na smrt in je končal na vešalah. S tem se je hotelo statuirati eksempelj. V perilu usmrčenega Balma-šova so našli listek, na katerem so bila zapisana imena Sip-jagin, Wahl, Prbedonoscev, Nikolaj . . . In res: Wahl je bil pred nekaj dnevi zavratno ustreljen. Sploh se kaže, da je revolucionarno gibanje na Ruskem dosti večje, nego se da soditi po listih.

Francija. — Vsa pozornost je osredotočena na vprašanje, kdo postane naslednik Waldeck-Rousseau-a. Za kulisami se vrši velik boj v namen, da se sestavi ministrstvo, ki ne bi nadaljevalo od Waldeck-Rousseau-a začetih akcij.